

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrške kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) za izhaja vsako sredo in soboto. enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Državni zbor.

Po dolgih počitnicah, ob katerih so se tudi najbolj utrujeni poslanci lahko naspali in okrepčali, se snide v četrtek zopet avstrijski državni zbor. Baron Bienert je seveda popolnoma nedolžen, da se parlament ni sklical prej. Vlada je čez poletje oziroma v jeseni sklicevala deželne zbornice, ki so sicer drug za drugim padali pod klop, toda Bienert »seveda« ni odgovoren za obstrukcijo, ki razsaja po vseh deželnih zborih in onemogoča v teh parlamentih vsako delo. Da so deželni zbori nesposobni, ker zastopajo samo interese posameznih klik, ne pa interesov ljudstva in da bi bila zanje edina rešitev splošna in enaka volilna pravica, kriče itak le socialni demokrati, ki ne znajo nič drugega, kakor kritizirati.

V resnici je bilo Bienertu prav vseeno, če deželni zbori kaj store ali ne. On jih je potreboval le zato, da se je zavleklo sklicanje državnega zbora, ki je baronu Bienertu tako neprijeten kakor podgani past. Ker ne more spraviti ustave iz sveta, potrebuje sicer parlament, da mu dovoljuje proračun in rekrute, drugače pa bi mu bilo najljubše, če bi ostala vrata one lepe palače na dunajskem Franzensringu vedno zaprta. Tudi sedaj je državni zbor namenoma tako pozno sklican. Ker bo primanjkovalo časa, bodo gospodje ministri že prvi dan začeli pripovedovati, kako se mudi s proračunom in z državnimi potrebami; ljudske potrebe pa bodo po stari navadi hoteli postaviti v kot.

Nekoliko drugačen kakor po navadi bo položaj vsled tega, ker vodi organizirano delavstvo strogo kontrolo nad vsem, kar se pripravlja in vrši v državnem zboru. Socialno demokratični poslanci bodo lahko pokazali, da govore v imenu milijonov, ki so tekom zadnjih mesecev izražali svoje najnujnejše zahteve na tako jasen način, da ne more biti nobenega dvoma o pravih nalogah parlamenta. Velikanske demonstracije, ki so se vršile po vseh avstrijskih mestih, so bile najjasnejši dokaz, da je draginja danes najvažnejše vprašanje ljudskih množic. Kar je vlada

doslej ukrenila glede na uvoz argentinskega mesa, je popolnoma nezadostno. Tistih par kilogramov ameriškega mesa, kar jih je prišlo v Trst in na Dunaj, je le zbudilo tek stradajočih. Da se olajša beda ljudstva, je pa treba vse drugih korakov in storiti te korake, je najvažnejša naloga parlamenta.

Agrarci vseh narodov bodo seveda napeli vse strune, da bi preprečili vsako resno sredstvo zoper draginjo. In v prvi vrsti med njimi bodo naši dragoceni klerikalci, ki bodo zopet zapeli svojo zlagano pesem o kmetu. Toda če znajo agrarci biti predrzni in nesramni, vendar ne more njih drevje zrasti v nebesa, če jim ne daje vlada potu in če store meščanski poslanci svojo dolžnost. Če se od teh gospodov ne more pričakovati, da bi imeli zmisla za potrebnost delavstva, bi se vendar morali spomniti, da tare draginja vse sloje mestnega prebivalstva razven najbogačjših. Če se pa poslanci mest upro agrarni nesramnosti, tedaj morajo oderuške nakane pasti v vodo in draginjski odsek, ki je bil izvoljen v ta namen, mora najti pota, da napravi konec večnemu podraževanju.

Kakor tare ljudske sloje draginja živil, tako jih mori tudi podraževanje stanovanj, ki je ravno v zimskem času najbolj občutno. Po iniciativi socialnih demokratov je draginjski odsek izdelal predlog, da naj vlada dovoli šest milijonov kron na leto za pospeševanje malih delavskih stanovanj. To je pač mnogo manj, nego so socialni demokrati od začetka zahtevali. Ampak tudi tej zahtevi se upira finančni minister na vso moč, češ njegove blagajne so prazne. Tega izgovora pa nima nikdar, kadar zahteva moloh militarizma nove in nove milione. A če bi se opustila gradba le enega dridnavta, brez katerega bi Avstrija ravno tako živela zana-prej, kakor je živela doslej, bi bil že za dolgo vrsto let prihranjen denar, ki je potreben za stavbo delavskih hiš.

Še celo šumo nalog ima izvršiti državni zbor, če hoče le deloma izpolniti svojo dolžnost. Že dve leti se vlačijo načrti o socialnem zavarovanju po parlamentu, po odseku in pododseku in po raznih industrijskih, obrtnih

in podobnih svetih. Sklicujejo se enquete, zaslišavajo se »izvedenci«, a vse to ni nič drugega nego zavlačenje. Dokler je bil državni zbor na počitnicah in so zborovali deželni zbori, pač ni mogel delati odsek; lenobo pa je pasel tudi pododsek, ki je bil ustanovljen v ta namen, da pripravi odseku potrebni material. Delo, ki ga ima odsek sedaj še izvršiti, bi se prav lahko opravilo v dveh mesecih; in če se pomisli, da ima potem itak še zbornica pretresavati ves načrt in da ga bo nazadnje še gosposka zbornica zavlačila, se mora pač od odseka zahtevati, da z vso pridnostjo popravi, kar je doslej zamudil.

Socialno demokratični predlog o osemurnem delavniku v podjetjih z neprekinjenim obratom leži že od leta 1907. v socialno političnem odseku. V pododseku imajo socialno demokratične predloge o varstvu rudarjev. Poljedelski odsek se še ni lotil socialno demokratičnega načrta najemniškega zakona, ki ima veleposestniškim knezom in grofom onemogočiti odiranje malih kmetov.

Nerešena je še novela k društvenemu zakonu, ki ima ženskam omogočiti vstop v politično življenje. Nerešen je zakon o kužnih boleznih, o ustanovitvi sodišča, ki ima zagotoviti čistost volitev. A zakoni, ki jih je poslanska zbornica že rešila, leže v gosposki zbornici, kakor paragraf, ki postavlja kršitev delovne pogodbe izven kazenskega progona in zakon o nezgodnem zavarovanju stavbinskih delavcev.

Vse polno važnega in nujnega zakonodajnega dela čaka torej na izvršitev. Vlada pa je brezbrizna in meščanski poslanci ji dajejo potuho. Strogo bo moralo delavstvo paziti, kaj bo gospoda počela v državnem zboru. Treba pa bo tudi, da se še pravočasno pripravi in pri prihodnjih volitvah poveča število svojih pravih zastopnikov, sicer ne bo nikdar doživelo rešitve.

Kakor en mož se bojumo, naročajmo in čitajmo strankino glasilo „Rdeči Prapor“!

LISTEK.

Ekvinokcij.

Drama v štirih dejanjih. Spisal Ivo pl. Vojnovič. Premiera v slovenskem deželnem gledališču dne 19. novembra 1910.

Gledališki listek, ki ima naravno nalogo, delati reklamo za vse, kar se uprizarja na slovenskem odru, ima topot prav, če poje slavospev dramatičarju Vojnoviču. Že s svojo pred več kakor 20 leti spisano »Psiho« je razodel nenavaden dar za dramatično umetnost in zadnjič ga je potrdil z »Dubrovniško trilogijo«, ki se je igrala najprej v Dalmaciji in pred kratkim tudi z velikim uspehom v Zagrebu. Pravo vrednost »Ekvinokcija«, ki je bil izdelan nekako na sredi dosedanje literarne poti Vojnovičeve, bi ljubljanska premiera le z mogočno pomočjo fantazije pojasnila, zakaj uprizaritev je bila taka, da se je neprenehoma vsiljevala misel na šmiro in če ne bi bilo gospe Danilove, bi bila šla vsa igra na tla. Tako se z odlično jugoslovansko dramo res ne sme ravnati!

Ekvinokcij pravijo v Dalmaciji strašnim viharjem, ki divjajo včas v dobi enakonočja (Aequinoctialsturm). Podobni so jim viharji, ki včas divjajo v človeški duši. To zunanost

in notranost je Vojnovič v svoji drami združil v harmonično celoto. Niko Marinović je bil pred dvajsetimi leti ubog dalmatinski fant, ki ni imel ničesar razven ljubice, katero je lahko miselno zapeljal. Kakor nešteti njegovi rojaki, je odšel v Ameriko. Prebil je vso bedo izseljenca in stokrat je bil, kakor tisoč takih izkoriščanih sužnjevi kapitalistične kulture, na robu propada. A ko je našel zlato žilo, se je njegovo življenje izpremenilo. Odprla se mu je pot do bogastva in zdaj je ravnal z drugimi, kakor so prej ravnali drugi z njim. Kar ga je oviralo, je pahnil na stran, ali pa pohodil. Postal je velik podjetnik, svoje neizkušene rojake je brezvestno vabil v Ameriko in kdor je poginil vsled prenapornega dela, pomanjkanja ali nezdravega podnebja, ga je zapisal v knjigo, pa je bilo vse končano. V stari domovini so že čakali drugi na njegovo vabo. Ko je imel dosti zlata, denarja, posesti in nakita, si je pa zaželel še ženice, ki naj bi ga razveseljevala s svojo lepoto in stregla z mladimi pridnimi rokami. Ta vloga je namenjena Anici, hčerki bogatega kapitana Dražića, ki ima z Marinovićem kupčijske stike. Toda Anica ljubi ladjedelniškega mojstra Ivo Ledenića, sina Jele, katero smatra on kakor vsa vas za vdovo. V resnici ni bila Jele nikdar omožena. Ko pride Marinović v

domovino, da nabere zopet četo zdravih krepkih delavcev in da odpelje lepo nevesto s seboj, spozna Jele, da je sedanji bogataš tisti fant, ki jo je bil pred 27 leti zapeljal in zapustil. Najprej zahteva radi svojega sina, da jo vzame za ženo. Ko spozna vso podlost njegovega značaja, pljune pred njim. Ivo pa vidi v njem le svojega tekmeča in če bi mu res imel odpeljati deklo, ga hoče ubiti. V strašni ekvinokcialni noči je Marinovićeva ladja v nevarnosti, da jo razdene vihar. Edini Ivo je dovolj močan, da bi lahko pomagal. Marinović ga pride prosit. In Ivo se zakrese oči. Sam bo s tekmečem na ladji! Sam — s sekiro v roki! A mati sluti njegovo nakano in ko ga nikakor drugače ne more zadržati, mu razodene, da je njegov sovražnik — njegov oče. Iva pahne mater od sebe in pohiti pomagat. Ladja se reši. Ivo se odpravi v Ameriko. A tudi Anica pobegne od doma, na ladjo, s katero se odpelje Ivo. Marinović, ki je ne najde ne doma, ne v cerkvi, zve, kam je odšla in zdaj zažuga, da bodo orožniki oba uklenjena pripeljali nazaj. Jele ne opravi nič z besedami, pa ga ubije z motiko. »Ljudska sodba«, ki je bila v dubrovniški okolici še pred 40 leti v navadi, jo oprostijo, ampak svojega sina ne bo smela nikdar več videti. Toda še enkrat vidi barko,

Lev Nikolajevič Tolstoj.

V nedeljo, ob 6. zjutraj je v Astapovem umrl najslavnejši mislec naše dobe, grof Lev Nikolajevič Tolstoj. Malokdaj v stoletjih umira človek, od čigar smrtne postelje bi toliko milijonov ljudi pričakovalo vesti kakor od zadnje postaje Tolstega; malokje je človek, čigar smrt, dasi pričakovana, bi pretresla toliko src po vseh krajih sveta kakor smrt Tolstega. Na tisoče in tisoče jih je, ki so čitali njegove leposlovne knjige in njegove versko filozofske nauke; mnogo jih je, ki so čitali le tupatam slučajno kak članek, kak odlomek; in še povrh so nešteti tisti, ki niso čitali nobenega njegovega spisa, a vendar jim je smrt velikana stisnila dušo, kakor bi čutili, da je umrl tisti, ki je bil njim ravno najbližji.

Mnogo nekrologov se bo spisalo te dni o modrijanu z Jasne Poljane; saj so jih imeli veliki časopisi že davno pripravljene in ko je prišla prva napačna vest o njegovi smrti, ni n. pr. »N. Fr. Presse« mogla dočakati zanesljivejšega poročila, temveč je še tisto uro nad črto in pod črto »ocenila« vse njegovo življenje od rojstva do smrti. To uro pišejo tudi resni in veliki umovi o njem, ki je bil nad vsemi in ki ga ni več. A vse, kar bo tisoč in tisoč peres napisalo ter tisoč in tisoč strojev natisnilo, vendar ne bo moglo izčrpati vsega, kar je bil, kar je pomenil in kar bo pomenjal za vse čase Lev Tolstoj. A najvažnejše, kar se sploh da povedati o njem, je to: Bil je človek, komur je bilo prepričanje, komur je bila vest nad vse; njegovo vest pa je vodila tista neskončna ljubezen do človeka, ki je nekdanja bila jedro krščanskega nauka, a je v vsakdanjem življenju materialnega sveta izgubila vso veljavo. Ljubezen, ki jo je zahteval Tolstoj, je segala do zatajevanja samega sebe. V tem zmislu je bil Tolstoj, kar je vedno trdil o sebi: Kristjan; in lahko bi se dodalo: Bil je na zemlji morda edini kristjan.

Pa vendar ga je pravoslavna ruska cerkev izobčila, kakor bi ga bila bržčas izobčila tudi katoliška, če bi bil rojen v njej. Kajti Tolstoj je zahteval, česar ne prenese nobena cerkev: Nauki naj ne bodo prazna oiepšava, ampak živeti se mora po njih. Kako naj bi se katerakoli cerkev prilagodila tej zahtevi? Kako naj bi se ravnala po naukih krščanskega siromaštva, ko ne more biti velika brez bogastva? Kako naj bi odpuščala sovražnikom in grešnikom, ko je njena moč v strahu, ki ga razširja? Ker je bil Tolstoj najdoslednejši kristjan, ni mogel ostati član nobene cerkve

na kateri se peljeta njen sin in njegova nevesta v novi svet, potem pa se mrtva zgrudi.

Konec je tukaj nekoliko drugačen, nego je bil pri zagrebški uprizaritvi; ne na korist igri.

Gospa Danilova, ki je igrala Jelo, je izvršila pravo mojstrsko delo absolutne umetniške vrednosti, globoko premišljeno in do pičice dosledno izvedeno. Tem večja pa je bila razdalja med njeno sijajno kreacijo in vso ostalo igro. Nekateri posamezniki so — vsak zase! — podajali srednje dobre naloge. C. Danilo bi bil dober Amerikanec, da mu ni igre motila pozabljivost. Tako se je godilo tudi g. Verovšk u. G. Nučića je menda režija tako okupirala, da se ni posebno poglobil v svojo vlogo. Gdčni. Wintrovi pač vloga ne daje posebne prilike, ampak vsekakor bi lahko svojo krotkost zamenjala z južnejšim temperamentom. Nasprotno pa bi g. Skrbinšek lahko nekoliko krotil svojo brutalnost. Toda vse bi bilo še kolikor toliko prebavljivo, če ne bi bilo nesrečnega ensembela, ki vse pokvari in potlači na nivo karikature, in če bi se bilo opazilo le nekoliko dubrovniškega kolorita, ki je za Vojnovičevo dramo neobhodno potreben. Za glasbeni intermecc pa bi svetovali, da naj se, če se že hoče imeti, odigra ob zagrjenem odru. Menda ni treba razlagati, zakaj. e. k.

in sveti sinod je ravnal popolnoma v cerkvenem zmislu, ko ga je izobčil. Na smrtni postelji so ga hoteli zopet spraviti pod streho svoje cerkve, a tudi na smrt bolni mož se ni dal premotiti.

Svet pozna modrijana Tolstega in pisatelja Tolstega. Prvi je bil slavnejši vsaj do te ure in morda pisatelj sploh ne bi bil dosegel brezmejnega priznanja vsega sveta brez svojega apostolata. Najbrže pa bo poznejša bodočnost sodila drugače, kajti občudovanja vredna je njegova filozofija in njegovo življenje; ampak živa moč je tičala v njegovi besedi in v njegovi umetnosti. Njegova modrost je bila idealista do nebes; a pridigal jo je ljudem, a ravnati bi se mogli po njej le angeli. Do skrajne doslednosti je ni mogel niti Tolstoj sam izvrševati kljub svoji železni volji in ravno iz tega nasprotja je nastal zadnji tragični konflikt njegovega življenja, ki ga je pognal iz svoje hiše, iz kroga svoje družine v samoto in pospešil njegovo smrt. Razmere stvarjajo človeka — ta resnica, kolikor koli se ji je upiral, se je izkazala tudi nad Tolstim in nad njegovo usodo. Realni svet je močnejši od njegovega čudovitega idealizma.

O pisatelju Tolstem, o umetniku, o avtorju »Vojne in mira«, »Ane Karenine«, »Moči teme«, »Vstajenje«, pa je sodba nedvoumna. V literaturi vseh časov in narodov pripada Levu Tolstemu eno najodličnejših mest, s katerega ga ne bi mogel nihče izpodriniti, tudi če ne bi bilo njegovega apostolata. In njegova umetnost ima v sebi več nego lepoto besede. Kakor za kiparja nista marmor in mavec vseeno, tako je razlika med snovmi, ki jih obdelava umetnik besede. Literatura Tolstega je tendenčna. Ona se ni vdinjala sitim sladkosedečem, da jim olajšuje prebavo, ampak je imela svojo voljo in svoj namen. S tem se je povzpnila nad sebe in je postala velika, silna, čudovita. Tu se stikata človek in umetnik Tolstoj. Od dveh strani sta posegala v življenje, a tu, v živem življenju sta se našli, tu sta postala eno: Veliki človek. Eden največjih, kar jih je poznal svet. Izgubila ga ni Jasna Poljana, ne Rusija; izgubilo ga je človeštvo.

Ako še niste, pošljite naročnino!

Delavsko zavarovanje v Evropi.

Posvetovanja o socialnem zavarovanju se gibljejo z uprav polževo počasnostjo: v veljavni zakon deli usodo vseh postav, ki so namenjene delavcem. Brez neprestanega drezanja organiziranega delavstva in njegovih parlamentarnih zastopnikov se v tem oziru nikdar ne bo nič doseglo. Vladajoči sloji še nikdar niso uganjali socialne politike iz človekoljubnosti, zanje je odločilna edino moč organiziranega proletariata. Delavstvo ima tudi v sedanjem boju, ki ga je voditi za eno najpomembnejših socialnih naprav, prvo in poglavito nalogo.

Kako silno se razlikuje od polževe poti avstrijskega cincanja s socialnim zavarovanjem resno, stvarno in pri tem hitro delo v nemški zbornici! Že to edino dejstvo mora razburljivo vplivati na stotisoče delavcev, ki dolga leta brezuspešno čakajo na zavarovanje za starost in obnemočnost.

Toda ne samo počasnost, temveč tudi vsebina vladne predloge je razburljiva. Vlada se je v vseh izdanih, ki jih je doživela predloga o socialnem zavarovanju, umikala podjetnikom korak za korakom, odsek in pododsek državnega zbora pa se seveda kosata, da ne zaostajata za vlado. Gre jim v prvi vrsti za to, da zametujejo potrebne, upravičene in praktične nasvete socialnih demokratov. Navidezno hočejo s tem dokazati, da ne potrebujejo sodelovanja delavstva, v resnici pa imajo vse drugačne namene. Ampak na ta način se ne dajo odstraniti zgodovinsko dokazana dejstva. V znanstvenih spisih tudi meščanskih pisateljev je namreč dokazano, da je vse delavsko zavarovanje posledica naraščajočega delavskega gibanja.

Ta trditev pa postane nepobitna, če premostrimo sedanje stanje delavskega zavarovanja po posameznih državah Evrope ter je primerjamo s sočasnim razmerjem delavskega gibanja. Zadevna uradna knjiga, ki je bila letošnje poletje predložena nemškemu državnemu statističnemu uradu, nam olajša to delo. Najrazvitejše zavarovanje, bodisi bolniško, nezgodno ali starostno, je v deželah, kjer se je socialna demokracija kot voditeljica delavstva povzpela do vodilnega mesta; to je zlasti razvidno na zgledih Nemčije in Anglije. Dočim koraka Nemčija na čelu, Anglija močno zaostaja, kljub temu, da ima kar najrazvitejše strokovne in gospodarske organizacije.

Pred 110 leti je izdal angleški pisatelj Vancouver knjigo o vzrokih bede. V tej knjigi je Vancouver prvi razvil misli o prisilnem zavarovanju delavcev, četudi ni podal za to nobenega načrta in se ni spustil

v podrobnosti. Toda misel je bila izrečena in je učinkovala. Najvnetejšo zagovornico je našla seveda v socialni demokraciji. Kajti socialna demokracija je spoznala, da so neštivilne bolezni delavcev, njih predčasna obnemočnost in neprestano se množeče nezgode v najtesnejši zvezi z načinom kapitalistične produkcije. Zaraditega je tudi od svojega prvega nastopa stavila zahtevo, da ima družba, ki provzroča bedo, prevzeti tudi skrb, da se ta beda ublaži. In pota, kako naj se to zgodi, nam kaže delavsko zavarovanje v vseh njegovih oblikah. Kapitalistične države se v splošnem še niso povspele do tega naziranja, nasprotno pa opažamo v drugih krčevite napore, da bi se že obstoječe zavarovalne uredbe poslabšale. Naravno, da zadevajo taki poizkusi ob najodločnejši odpor delavstva.

Priznati se mora, da je bilo precej učinkov in državnikov, ki so izvajali iz ojačenja delavskega gibanja, predvsem pa iz naraščanja socialne demokracije, pametne nauke, da so kot nekako protiobrambo priporočali zavarovalne naprave ter jih deloma tudi uvedli. V tem oziru je prav zanimivo, da je najstarejše zavarovanje delavcev za slučaj bolezni ono na Nemškem, ki izvira iz l. 1883., torej iz časa, ko je vladal v Nemčiji silovit strah pred socialno demokracijo. Bismark sam, ta najkrutejši despot in priganjalec socialističnih organizacij, je uvidel, da z izjemnimi zakoni ne doseže svojega cilja, pa je zato priporočal praktične socialne naprave, ki naj bi udušile socialno demokratsko gibanje. Tudi avstrijski zakon o delavskem zavarovanju za slučaj bolezni datira iz dobe (l. 1888), ko je vsakdo vedel, da se delavsko gibanje ne da udušiti s progoni in nasiljem. Avstriji so sledile dežele Luksemburg (1901), Ogrsko (1907) in Norveško (1909); ostale države poznajo le prostovoljno zavarovanje za slučaj bolezni, čemur pa je pripomniti, da je Francija že l. 1894. vpeljala prisilno zavarovanje za rudarje. Med drugimi državami, kjer je delavsko zavarovanje najbolj pomanjkljivo ali ga pa sploh nimajo, so ravno one države, kjer je politično gibanje razredno zavednega proletariata najmanj razvito, kakor na Angleškem, Španškem in drugod. S tem je doprinešen tudi dokaz, da je delavsko gibanje, ki se oslanja samo na strokovno organizacijo, zametuje pa delo na političnem polju, le polovičarsko.

Prostovoljno zavarovanje, kolikor je uvedeno, pripada šele novejši dobi. Najstarejše je na Francoskem, ki je bilo vpeljeno leta 1850., ter v Belgiji, od l. 1851.; ostale dežele so sledile mnogo pozneje, Velika Britanija šele l. 1875. V najmodernejšem času se pripravljata Srbija, da uvede prisilno zavarovanje, ki obeta v marsičem prekašati avstrijske naprave.

Seveda je tudi število zavarovanih delavcev v deželah s prostovoljnim zavarovanjem mnogo manjše nego tam, kjer je zavarovanje prisilno. V Nemčiji je bilo l. 1908. od 16 mil. delavcev le 13,2 mil. zavarovanih, v Avstriji je od 10 mil. le 3,04 mil. in na Ogrskem od 6,2 mil. samo 3,2 mil. V deželah s prostovoljnim zavarovanjem, ki nalaga delavstvu mnogo večje žrtve, je razmerje še slabše. Angleška, ta klasična dežela samopomoči, se tu ne more vzeti za vzor: od 13,5 mil. delavcev jih je samo 6,1 mil., ki so člani bolniških blagajn. Temu razmerju najbližja je Francoska, ki šteje od 9,5 mil. delavcev 4,1 mil. članov bolniških blagajn. Sicer pa je pogosto komaj desetina delavcev zavarovana; v Italiji n. pr. od 10 mil. delavcev ravno en milion.

Pri dajatvah prisilnih bolniških zavarovalnic oz. blagajn opažamo, da te mnogo več in tudi lahko veliko več store nego blagajne, ki temelje na prostovoljnem zavarovanju. Tudi v tem stoji Nemčija na prvem mestu, dočim je Avstrija ena najslabestih. V Nemčiji se plača poprečno po 3,60 K bolnišnice na dan; v Luksemburgu po 3,20 K; na Ogrskem po 3,12 K, v Avstriji le po 1,96 K. Tudi druge dajatve so zunaj Avstrije večje. Omeniti je le dajšo podporno dobo (v Avstriji 20 tednov) in pa brezplačno zdravljenje družinskih članov.

Obligatno zavarovanje za slučaj nezgode je vpeljano v veliko več državah, tako v Avstriji, na Ogrskem, v Nemčiji, Italiji, Norveški, na Finskem in v Luksemburgu. Tudi tukaj pogrešamo Francijo, Belgijo in Švedsko. Kar se tiče dajatev poškodovancem, stoji Nemčija na prvem mestu; Avstrija je le nekaj boljša od Ogrske. Leta 1908. je izplačala Nemčija okoli 100 mil. K. približno 1 mil. poškodovanih ter 31.000 vdovam in 100.000 sirotam. Avstrija je izplačala l. 1907. 700.000 poškodovancem, 6617 vdovam in 3441 sirotam samo 19,2 mil. K.

Prisilno zavarovanje za starost in obnemočnost obstoja samo v Nemčiji in od letos za nekatere stroke tudi na Francoskem, ter za rudarje v Avstriji, na Ogrskem in Belgiji; v drugih deželah ni niti početkov za tako zavarovanje.

Že iz tega splošnega pregleda se spozna, koliko je pri nas še storiti na polju,

delavskega zavarovanja. Nezmiselno bi bilo če bi pričakovali, da bo Avstrija v tem oziru tekmovala z drugimi državami. Temeljite reforme in zboljšanje ter nove ustanove na tem polju so nujno potrebne; vsako poslabšanje pa mora naleteti na najhujši odpor delavstva. Predstoječi pregled nas mora spodbosti k še večji delavnosti in agitaciji za čim prejšnjo dosego socialnega zavarovanja.

Politični odsevi.

* **Delegacije** so v petek zaključile svoje takozvano delo. Dovolile so vojnemu ministru do vinarja vse, kar je zahteval, druge dolžnosti pa po nazorih vlade itak n so imele. Sploh so delegacije taka klaverna karikatura parlamenta, da se mora obžalovati država, ki prenaša tako politično pokveko. Vlada jih ima seveda rada, kajti z njimi imenitno prikriva svoj absolutizem. Ampak če bi bilo v Avstriji toliko politične zavednosti in politične energije, kolikor bi se smelo pričakovati v dvajsetem stoletju, bi bil moral že davno vihar odpihniti to maškarado. Delegacije so živo znamenje nesposobnosti meščanskih strank, ki nosijo zvonec v Avstriji.

* **Skupni ministrski svet**, ki je imel v nedeljo sejo pod Aerenthalovim predsedništvom, je končno sklenil proračun za leto 1911. Prihodnje delegacije bodo sklicane na kratko zasedanje med božičem in novim letom, da sprejmejo proračunski provizorij, prihodnje redno zasedanje delegacij pa ima biti januarja 1911.

* **Češko nemška pogajanja** so se prekinila, imajo pa se pozneje nadaljevati. Češki deložni zbor se ne zaključuje, ne odgodi, ampak ostane formalno odprt; seveda ne bo imel sej, dokler zboruje državni zbor. Nemci in Čehi objavljajo izjave, ki imajo namen, deloma slepiti sebe, deloma pa druge. Na obeh straneh imajo strah, a na obeh straneh se hočejo kazati bojevite, pa vendar tudi spravljive. Kako bo vplival nestanovitni položaj na Češkem na razmere v državnem zboru, se bo kmalu pokazalo.

* **Avstrijski poslanik v Belgradu** grof Forgach bo najbrže prav kmalu odpoklican. Utajiti se ne da nikakor več, da je bilo avstrijsko poslanstvo v zvezi s fabrikanjo za Friedjunga namenjenih »dokumentov« in celo če ne bi bil Forgach v neposredni zvezi s ponarejanjem, bi bil nemogoč poslanik, ki se da od navadnega sleparja in od svojih lastnih uslužbencev tako speljati na led. Tembolj pa je njegovo stališče nemogoče, ker se vsako uro bolj utrjuje sum, da je Forgach vedel za falsifikacije in da so se najbrže izvršile na njegovo povelje. Aerenthal je v zadregi, na kak način naj ga odpokliče, da ne bo videti, kakor da ima Masaryk prav. Najbolje bi bilo, če bi Aerenthal sam šel v pokoj, kajti blamaža ni zanj nič manjša kakor za Forgacha.

* **Deželna zbornica** za Gornjo Avstrijo in za Salcburško sta se zaključila v petek. Svetovno važnega se ni nič zgodilo ne v enem, ne v drugem.

* **Na Hrvaškem** se je zgodilo nekaj zanimivega. Pravosodni predstojnik Aranički, zaradi katerega se je bil ban Tomašič sprl s koalicijo, je nenadoma odšel v pokoj. Razlog te vpokojitve je jasen. Zadnje volitve niso dale Tomašiču večine. Razpust sabora in nove volitve bi bile zanj ravno tako negotove kakor za koalicijo. Da reši svoj položaj, je torej moral izkušati, kako bi sestavil vladno stranko s pomočjo koalicije. To pa zopet ne gre brez Srbov in tako je Aranički tista cena, s katero naj si Tomašič sestavi vladno večino. Kje se je izlegla ta ideja, ni posebno važno. Pač pa daje ta dogodek hrvaški politiki še bolj značaj komedije. Če bi bil dal Tomašič Araničkemu modro polo po leti, ki je koalicija zahtevala njegovo vpokojitev, bi imel vladno stranko, kakor jo je imel od začetka; koalicija bi bila ostala lepo poslušna, nobenega konflikta ne bi bilo, sabora ne bi bil moral razpuščati in Tomašič bi veljal za velikega patriota. Zaradi neznatne osebe Araničkega se je Tomašič skregal s koalicijo, ogledal njen ugled, jo gonil od blamaže do blamaže, a zdaj, ko je koalicijo oslabil, ne da bi bil sebi pomagal, gre Aranički vendar v penzijo. Taki »visoki« interesi vodijo hrvaško politiko! Kdo se zmeni za koristi naroda?

* **Ogrsko železničarsko pragmatiko**, zaradi katere so se Hrvatje pod Pejačevićem sprli z Madžari, ker zahteva tudi za železničarje na Hrvaškem v prvi vrsti znanje madžarskega jezika, hoče ogrska vlada z naredbo sama izpremeniti, tako da bi bili Hrvatje zadovoljni. Tako je obljubil Khuen Hedervary. Ker se dne 23. t. m. otvori hrvaški sabor, je lahko uganiti, zakaj se mažejo koaliciji take lepe obljube okoli ust. Khuen smatra ljudi v koaliciji za jako naivne; najbrže jih precej dobro pozna.

* **Tudi srbski poslanik na Dunaju**, Simić, pojde v pokoj. Uradno se pripoveduje, da je sam iz privatnih razlogov prosil za

vpokojitev, v resnici je srbska vlada nezadovoljna z njim, ker je v zadevi Masarykovih razkritij dejal, da je bil Aerenthal opravičen, o Friedjungovih dokumentih podat tisto izjavo, ki jo je bil podal v avstrijski delegaciji.

* **Na francooskega ministrskega predsednika Brianda** je neki Lacour v nedeljo, ko se je Briand peljal od odkritja Ferryjevega spomenika, izvršil »atentat« z — roko. Briandu se ni zgodilo nič hudega in mladem Lacouru bo najbrže hvalečen za reklamo. »Napadalec« je član rojalistične organizacije in je na policiji bombastno izjavil, da je hotel s svojim »atentatom« zadeti — republiko.

* **V Mehiki** so bili precej ostri politični nemiri. Vladne čete so se parkrat spopadle z uporniki 200 do 300 oseb je mrtvih.

* **V Perziji** se vedejo Rusi in Angleži od dne do dne bolj prevzetno. Ruski poslanik je izjavil, da odklanja vsak protest proti navzočnosti ruskega vojaštva. Kakor Rusi na severu, tako pa ravnajo Angleži na jugu. Namen je tako očiten, da ga že slepec vidi.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Proti rimskemu županu Natanu** so v nedeljo protestirali ljubljanski klerikanci v dvorani »Uniona«. Kako dobro se godi Slovencem, da nimajo drugih skrbi! Zato ker prebivalstvo v Rimu ne mara klerikalnega županstva in ker si rimski župan ne priveže torbe pred usta, kadar je njegovo mnenje neprijetno papežu in klerikalcem, se morajo mobilizirati vse ljubljanske tercijske in med nje pomešati katoliški kseli kakor ocvirki med žgance, pa se zgražati. Sušteršič jim je prav patetično pripovedoval, zakaj je to zgražanje potrebno in verjeli so mu ravno tako, kakor bi mu bili verjeli, če bi jim bil pripovedoval, da maršira židovska vojska v Rim lovit vatikanskega jetnika. Česa bi to »dobro ljudstvo« sploh ne verjelo, če pripoveduje Sušteršič in če je še milostivi knezoškof Bonaventura sam navzoč? Ampak demonstracija ima le tedaj zmisla, če se hoče z njo kaj doseči in če je za dosego vsaj kaj podlage. S tega stališča je bila črnuharska demonstracija kljub bandedrom Marijinih devic in drugih tercijskih družb čisto nezmyselna. Kajti če je dr. Sušteršič razlagal, kako so papeži prišli do posvetne države in kako so jo izgubili, menda vendar ne verjame, da mu jo bojo ljubljanske Marijine hčere zopet osvojile. Če bi hotel papež, zanašajoč se morda na Sušteršičevo resolucijo in na Jegličev blagoslov, čakati na to odrešenje, ostanejo vsi njegovi nasledniki »živ protest proti dogodkom 20. septembra.«

— **Kje je neki tista Sibirija**, ki jo je iztaknil dr. Sušteršič za slovenske neklerikalce? V nedeljo je namreč v Unionu povedal tudi sledečo strašno grožnjo: »Natan je rimski župan, a njegov duh živi tudi med nami. To je hudobni duh, ki je obsedel del našega naroda, ki ga pa moramo pregnati iz našega telesa.« Moško in žensko terciarstvo je burno aplavdiralo in dvigalo roke, da prežene neklerikalnega hudiča. Sušteršičeve besede so sicer nekoliko mistične, cikati pa vendar niso mogle na nikogar nego na tiste, ki ne verjamejo, da je papeževo svetovno kraljestvo neobhodno potrebno za izveličanje krščanskih duš. In ker je takih »hudobcev« med Slovenci vendar več, nego je Sušteršiču in Jegliču všeč, ne more biti drugače, kakor da imata že pripravljeno Sibirijo ali Gujano, kamor bosta izganjala slovenske Natane. Samo nekaj težave je tu. Da bi klerikalci radi izganjali, že verjamemo. Ampak kje so tisti, ki se bodo dali meni nič tebi nič izganjati?

— **Liberalna sloga** je zopet srečno skrpana. Ves srditi boj mladov in starinov ni bil nič drugace, kakor neprijetne sanje, vse sočne psovke, s katerimi so se obkladali z obeh strani, niso bile nikdar izrečene. To se je le tako slišalo, v resnici pa je bilo vse drugače. V izvrševalnem odboru sedi na eni strani dr. Tavčar, na drugi pa Ribnikar, vmes pa sta dr. Triller in dr. Švigelj, torej vse najboljši prijatelji, vsi enega političnega mišljenja, enakih političnih namenov in ciljev in vsi enakega neomajnega zaupanja. Sloga je sklenjena in objavljena in nam ni nič mar, kako so jo dosegli. Če sami verujejo vanjo, naj jim tekne. Ampak kako bodo verjeli tisti, katerim se je šest mesecev z obeh strani zatrevale in prisegalo, da so na drugi strani sami lenuhi, ošabneži, nevedneži, koristolovci, koritarji, izkoriščevalci, zli duhovi, hinavci, izdajalci, neznačajneži i. t. d. i. t. d. to je drugo vprašanje. Složno govoriti ni težko. Kako pa naj složno delajo ljudje, ki vlečejo vsak na drugo stran, je uganka, na katere rešitev smo radovedni.

— **Rudarska zadruga proti draginji**. V nedeljo dne 13. t. m. je bila v Ljubljani važna seja velikega odbora I. in II. skupine rud. zadruga. Med drugimi razpravami, ki so se vršile na zahtevo delegatov iz Idrije glede draginjskih doklad, razsvetljava, popravila

H. SUTTNER urar, prva največja domača
exportna tvrdka ur, zlatni in
srebrni in srebro. Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška var-
stvena znamka: „IKO“

Cenik zastoj in
pošilne prosto

karbidnih svetilk i. t. d. je bila soglasno sprejeta tudi resolucija, predlagana od idrijskih sodrugov delegatov, ki se glasi: Visokemu c. kr. predsedstvu ministrskega sveta na Dunaju. Podpisano predsedstvo odbora rud. zadruga I. in II. skupine za ljubljanski revir pošilja v smislu sklepa seje velikega odbora obeh skupin, ki se je vršila dne 13. nov. t. l. v pisarni revirnega urada v Ljubljani, na visoko c. kr. ministrstvo resolucijo, ki se glasi: Visoka c. kr. osrednja vlada se prosi, da z ozirom na vedno bolj naraščajočo draginjo v naši državi ukrene vse potrebno, da se ublaži, da se meje inozemski živini in žitu odpro, da se colnina inozemskim živilom zniža v toliko, da cene mesa in žitu padejo, kajti v industrialnih krajih, kjer prebiva rudarsko ljudstvo, so cene najpotrebnejšim živilom n. pr. mesu, slanini in moki skrajno visoke. Rudniški in tovarniški delavci potrebujejo z ozirom na svojo težko, z raznimi plini okuženo delo tečne in redilne hrane. Sploh pa mora industrija v svojem lastnem interesu preprečiti stradanje in vsled tega degeneracijo svojih delavskih moči. Udeležba na tej seji je bila od obeh skupin polnoštevilna, manjkal je le c. kr. dvorni svetnik Billek iz Idrije. On menda še ne čuti draginje.

Ljubljanski klesarji so imeli v soboto večer dobro obiskan shod, na katerem je poročal sodrug Petejan iz Trsta o razmerah klesarjev v Ljubljani in drugod. Položaj ljubljanskih klesarjev res ni posebne hvale vreden in sodrug Petejan je pokazal, kako velika je razlika med življenjem te stroke v Ljubljani pa v drugih krajih. Pojasnil je n. pr. delovne pogodbe, ki jih imajo v Nabrežini, v Trstu, v Pulju. O tem ni niti govora v Ljubljani. A če imajo tržaški in drugi klesarji boljše plače, imajo to zahvaliti le svoji strokovni organizaciji, katero so Ljubljancem doslej zanemarjali. Potreba in važnost organizacije je popolnoma jasna, če se pogleda v druga mesta. Če pa ljubljanski klesarji to spoznavajo, je treba, da izvajajo iz spoznanja posledice. Treba je, da se organizirajo in da agitirajo za organizacijo. V kratkem času se je vpisalo že lepo število članov. To je dokaz, da gre, če se le hoče. Treba je le, da izvršuje vsak posamezni sodrug svojo dolžnost. Če bo čez zimo vsak član tudi agitator med svojimi tovariši, so spomladi lahko že vsi organizirani in potem se morajo izpremeniti razmere tudi v tej stroki.

Tvrdka Mayer & Comp, tovarna za izdelovanje papirnatih vreč in pisemskih omotov v Ljubljani, je dne 31. oktobra t. l. prenehala z obratovanjem, 46. delavk in delavcev je odpuščenih iz dela.

V konkurz je prišla znana stavbena tvrdka Faleschini & Schuppler v Ljubljani. Vzrok konkurza je taje izguba neke dolgotrajne pravde. Tvrdka je bila svoječasno eno največjih stavbenih podjetij v Ljubljani ter je imela vpostenih do 1000 delavcev.

Prvi parnik na Ljubljani. V četrtek popoldne so spustili v Ljubljano ob navzočnosti mnogoštevilnega radovednega občinstva prvi parnik, ki je last tvrdke Czczowiczka & co. in ki bo pomagal pri poglobitvenih delih v Gruberjevem prekopu in v Ljubljani. Kakor se trdi, ostane parnik tudi še po končanih osuševalnih delih v Ljubljani, ter se tedaj uporabi v druge namene.

Delavci rudarji v Idriji, pripravite se na shod, ki ga skliče podružnica »Unije« v najkrajšem času. Pismen odgovor naših zahtev imamo v rokah. Treba je, da ga vsi slišite. Dovolilo se je še 10 vin. doklade, skupaj torej 20 vin. Kdaj pa bo še 20 kron? Govorite sami.

Javen društven shod priredi društvo »Splošna mladinska zveza« v Idriji v soboto dne 26. t. m. v prostorih rud. društva v Idriji ob 9. zvečer. Dnevni red shoda je: 1. Pomen mladinske organizacije z ozirom na delavska vprašanja. 2. Slučajnosti. Mladina obojega spola se pozivlje, da se shoda v polnem številu udeleži. Za shod je treba agitirati, da vsi pridejo. Pristop ima tudi mladina nasprotnega političnega mišljenja, ravno tako tudi pristo besedo k dnevnemu redu. Diskuzija nobenemu ne škoduje. Pridite vsi!

Nov občinski in volilni red za Kranjsko je postal s cesarskim potrjenjem zakon. Za vsakega 24 letnega prebivalca je torej važno, da pozna novo postavbo, ki pa je tako zveržena in tako nejasno koncipirana, da se človeku, ki nima neprenehoma opraviti s paragrafi, vrti pred očmi. Da se idrijskemu prebivalstvu omogoči poznavanje tega zakona, se prirede predavanja, na katerih se bo nova postava tolmačila. Prvo tako predavanje bo v soboto, dne 3. decembra ob 9. zvečer v prostorih rudarskega društva.

Delavstvo je vabljeno na polnoštevilno udeležbo.

Trst.

Sodrug v Trstu so vabljene na važno strankino zborovanje, ki bo danes dne 23. t. m. ob 8. in pol zvečer v »Delavskem domu« II. nad. Dnevni red je izredno važen, zato so sodrug naprošeni, da se tega zborovanja udeleže polnoštevilno. Obenem bi pa želeli, da pridejo sodrug pravočasno, da bo mogoče pričeti zborovati ob določeni uri.

Slovenski okoličanski poslanci so v zadnjem zasedanju tržaškega deželnega zbora nedvomno pokazali, da so zastopniki posejudojih razredov. Z besedami se je pač veliko lože delati prijatelja delavskega ljudstva nego z dejanji. Dokler se giblje sam jezik, se tudi lahko deklamira o skupnih interesih vsega naroda. Kadar pa gre za stvarno delo, se razkade vse take fraze kakor dim. V deželnem zboru se je obravnaval zakon, s katerim se ima ubogim tržaškim posestnikom naložiti nekaj davka na nepremičnine. Z vsi eneržijo so se za ta zakon zavzeli naši socialistični poslanci, ki vedo, da potrebuje občina dohodkov, pa privoščijo tudi bogatinom, da kaj prispevajo komuni, od katere imajo sami največ koristi. Dolej je bila navada, da je tudi občina, kadar je potrebovala denarja, najrajša posegala indirektno v žep delavskega ljudstva. Seveda se ni preveč čuditi, da so se zakonu z vsi silo upirali zemljiški in hišni posestniki in zahvaliti se je le izvrstni taktiki naših poslancev, da je bil zakon v vseh treh čitanjih v torek, 15. t. m. sprejet. Pred glasovanjem pa je bila pravi viharna debata, ki je pokazala tudi pravi značaj slavni tržaških slovenskih poslancev in njih toliko opevane demokratičnosti. Zlasti gospod dr. Wilfan in Martinis sta se z zobmi in nohtovi potegovala za vse reakcionarne izpreminjvalne predloge, ki so jih bili podajali italijanski kapitalisti. Seveda bodo pravili, da so branili interese slovenskih posestnikov. Ampak to je ravno dokaz, da so interesi posestnikov nekaj drugega kakor interesi delavcev in da ne more nihče braniti interesov vsega naroda. Neštetokrat smo slišali te gospode, da zastopajo delavce. To je lepo zastopanje, ki bi nalagalo bremena le delavcem, pa vedno varovalo posestniški žep, kakor da ni nič svetjšega na svetu! Čemu vedno kriče, da ni slovenskih kapitalistov v Trstu in čemu potem glasujejo za kapitalistične zahteve?... Ravno tako so se obnašali slavni ljudski prijatelji pri stavbinskem zakonu, ko je šlo za koristi občine proti privatnim špekulantom. Dr. Martinis se je dne 17. t. m. še bahal, da so se enkrat našli enih misli slovenski poslanci z italijanskimi liberalci, ko so onemogočili stavbinski zakon in izročili občino nadajlnemu izkoriščanju špekulantov. Razkrinkali so se gospodje s to taktiko temeljito in zdaj je le vprašanje, če imajo njihovi volilci še kaj razuma in politične zavednosti. Če niso backi, morajo tem šarlatanom, ki jih s svojimi hinavskimi frazami o delavskem prijateljstvu vodijo za nos in v dežela-m zboru izdajajo, pri prvi priliki pokazati vrata.

Dr. Matko Mandić, deželni in državnozbornski poslanec, je najpristnejši slovensko-hrvaški narodnjak. Izvoljen je bil od delavcev in posestnikov. Delavcem obljublja, za posestnike dela. V delegacijah na Dunaju je glasoval za vse ogromne potrebščine militarizma. Na shodu zveze jugoslovanskih železničarskih uradnikov v Trstu je pa pripovedoval o draginji in se jezil na vladu, ki zahteva od ljudstva toliko žrtev za militarizem. In taki ljudje imajo pogum pripovedovati, da so odkritosrčni napram revnemu ljudstvu. Napravil je še več. Na Dunaju v delegacijah je naravnost podpiral in odobravval, da vlada kupuje nove kanone, da gradi nove bojne ladje itd. Bal se je, da bi večina odklonila vladne predloge o troških za militarizem. Bolj kakor minister in Montecuccio je utemeljeval potrebo novih bojnih ladij in vojnih utrd. Rekel je, da ga njegova narodna dolžnost sili, v tem vlado podpirati. V Trstu se jezi nad draginjo. Zakaj pa Mandić ni povedal, da bi se dala s tistimi ogromnimi svotami, ki se porabijo za morilno orožje, znatno ublažiti sedanja draginja? Zakaj ni raztolmačil resničnih vzrokov draginje? In ako ga tako skrbi ljudska beda, zakaj ni dal nezaupnice vladi, ki je kriva sedanje draginje? Profesor Mandić seveda ne bo na to odgovoril. Nima potrebe. Za svojo politično komedijo v »Narodnem domu« je dobil aplavz. S tem je pač povedano, kakaj nima potrebe odgovarjati na vprašanja delavstva, kateremu se studi švindlarija, ki jo narodnjakarji uganjajo v imenu naroda.

Narodno-delavska konsumna zadruga v Trstu. Slučajno mi je danes prišel v roke računski zaključek te konsumne zadruge za prvo njeno leto 1909.—1910. Ustanovljena je bila, da gospodarsko združi člane N. D. O. v Trstu in njegovi okolici. Zato je jasno, da me je računski zaključek zanimal. Na prvi pogled pa mi je padel v srce dvom o resničnosti zaključka — namreč, ker ni bilo v njem — proračuna izgube in dobička. Napravil sem ga sam in dobil takoj diferenco 500 kron v dobičku. Že tako mali dobiček 2422 kron 56 vin. se mi je scvrknil na 1922.56, ko sem prišel 500 kron, ki jih je enostavno premalo zabeleženih v postavki »Doig Zveze slov.« zadrug. Ta zveza je dala društvu K 148617.07 oz. posodila, prešla pa vrnjenega K 127.747.01 — ostalo bi torej še čolga K 20.870.06; v bilanci ga je pa 20.370.06! Bilanca pa še vkljub temu ni »štimala«. Prijeti je bilo treba za lase še račun inventarja, ki je kazal 19.17 kron razlike, s katero se je zamašila v bilanci odprta vrzel. — Vprašal bi gosp. dr. Mandića, če je to v redu, ker je on podpisal, da je knjige in seveda račun pregledal ter v redu našel? Prihodnjič še nekaj! — Za enkrat prosim samo odgovora. — V Ljubljani 21. nov. 1910. Ant. Kristan.

Tržaški »Edinosti« ni vseč, če ljudje zvedo, da v Narodnem Domu ni vse prav. Čim pride košček takega znanja med svet, začne pisati o velikanski ljubezni, ki bajje družji Rybača in Mandića, o silnem prijateljstvu, ki vlada med N. D. O. in političnim društvom »Edinost«, in o drugih enakih lepotah. To pa »Edinost« lahko pripoveduje svojih backom, ki smatrajo za svojo narodno dolžnost, da ji morajo vse verjeti; mi pa vemo, da so strune med N. D. O. in političnim društvom zelo napete, tako da bi ne bilo nič čudnega, če bi nenadoma počile. Da se N. D. O. slabo godi, je med tržaškimi Slovenci javna tajnost. Da je tajniku Ekarju in drugemu uradniku odpovedana služba, se tudi ne bo dalo demantirati. »Edinosti« je lahko neljubo, če se zvedo take reči, ampak iz sveta tudi ne bi izginile, če bi ostale tajne. Sploh pa žalosna politika, žalostna organizacija, ki mora živeti v samih skrivnostih! In žalostna »sloga«, o kateri se ne sme zvedeti resnica. Ta sloga je seveda stara pobožna želja slogašev, ampak razven v njihovih željah je ni nikjer. Se bi bilo kaj upanja, če bi bili vsi tisti delavci, ki so si jih najeli za politično in gospodarsko tlačanstvo, brez možgan. Ker se mora v vsaki zdravi glavi prej ali slej poroditi zdrava misel, je pa neizogibno, da bodo tudi tisti delavci spoznali sleparstvo. No, in tedaj bo sladkih gosposkih upov konec in kraj.

Pevski odsek »Ljudskega odra« v Trstu naznanja, da se bodo vršile odslej naprej vaje po dvakrat na teden in sicer vsak četrtek in vsako soboto zvečer v gostilni »International« v ul. Boccaccio št. 25. Pevci so naprošeni, da se udeležujejo redno teh vaj, zlasti sedaj, ko si je ta odsek poskrbel pevovodjo, ki v vsakem oziru odgovarja našim željam.

Radovedni smo, kaj porečejo narodni delavci na protidelavsko stališče, ki so ga pri noveli stavbinskega zakona zavzeli slovenski narodni poslanci. Zakaj če kdaj, je sedaj čas, da N. D. O. pokaže svojo neodvisnost. (?)

Dr. Rybač je pozabil, da zasluži on sam v enem letu več kakor vseh naših 10 mestnih zastopnikov. To bo treba dr. Rybaču še temeljito dopovedati.

Goriško.

Nabrežina. V nedeljo, 13. t. m. je bil pri nas na trgu pred cerkvijo velik protesten shod zoper naraščajočo draginjo. Predsedoval je sodrug Frandolič, poro-

čala pa sta sodruga dr. Ferfolja in Petecjan. Prvi je razložil načelne vzroke draginje in naslikal, kako učinkuje draginja na delavsko ljudstvo. Bavil se je z zanikrnostjo vodilnih krogov in ostro kritiziral vlado, ki ne stori nobenega resnega koraka, s katerim bi se mogla oblažiti draginja in preprečiti najhujše odušenje. Govornik je žel za svoja stvarna izvajanja burno odobravanje. Potem je sodrug Petecjan na popularen način razkrinkal politiko naših meščanskih poslancev, ki se doma kažejo velike prijatelje delovnega ljudstva, na Dunaju pa glasujejo za vse vladne zahteve. Poročal je o delovanju socialističnih poslancev v državnem zboru in v delegacijah in povedal, kako so »ljudski« poslanci Mandić in Ploj glasovali za militaristične zahteve. Končno je predlagal resolucijo, ki je bila že objavljena v »R. Praporu«. Na shodu se je soglasno z burnim odobravanjem sprejela. Ko je govoril še sodrug Marchioli v italijanskem jeziku, se je shod zaključil z živahnimi protesti zoper agrarce in militarizem ter z viharnimi živio-klici na socialno demokracijo.

Listnica uredništva.
Trst: Deželni zbor prihodnjič.

Za tiskovni sklad je darovala vesela družba pri »Črnem orlu« v Ljubljani 1 K 70 vin., y pušici pri Petriču pa se je nabralo 2 K 30 vin. Živel darovalci!

Vabilo.
V nedeljo, dne 27. novembra t. l. se vrši
SPLOŠEN SHOD
lesnih delavcev
ob 9. dopoldne v salonu restavracije »pri Levu«.
Dnevni red bo zelo važen.
Tovariši pridite vsi! Sklicatelji.

Kdor svoj želodec ljubi, ne pije drugega, kakor želodčni liker

Marsikdo zdaj še živi.
Ker ga »FLORIAN« krepil!

Želodčni liker »FLORIAN« ne slabi in ne omami kakor razne opojne pijače, ampak daje moč in veselje do dela.

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

Opravična številka A 219/10-13

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okrajnemu sodišču v Idriji je po prošnji varuha M. Kobala na prodaj po javni dražbi sledeča nepremičnina, ki spada v zapuščino po Jožefi Basiacco iz Idrije št. 545 za katero se je ustanovila pristavljena izklicna cena in sicer vl. št. 667 ka. mesto Idrija, obstoječega iz stevb. parc. št. 255/2 hiša in vrtno parcele št. 110/5 na 15.000 K.

Dražba se bo vršila dne 29. novembra 1910 ob 9. dopoldne pri sodišču v Idriji v sobi št. 1.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmo.

Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri sodišču.

C. kr. okr. sodišče v Idriji, oddelek I. dne 14. nov. 1910.

Dunajsko fino in svitlo likanje
Gabriela Jug,

Ljubljana, Židovska ul. št. 3.

se priporoča p. n. slavnemu občinstvu za vsakovrstno čiščenje perila po zelo točni in najboljši postrežbi ter nizki ceni.

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo
za črevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in vazelino z mednarodno znamko Ciril-Metoda ter Plerin čistilo za kovine

Te predmete izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov

Golob & Volk, Ljubljana.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

Pisalni stroji „Adler“

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri Št. Petru na Krasu.

Le kdor je naročnik „Rdečega Prapora“, stori svojo dolžnost.

Prvi kranjski pogrebni zavod

FR. DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10.

Ustanovljen leta 1868.

Telefon šte. 97.

Prevzemajo se pogrebi, prevažanja z vozom in po železnici in oskrbujejo se tudi pogrebov se tičeče stvari v Ljubljani po najnižjih cenah. Imitirane kovinskolesne krste lastnega izdelka. Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih s primerno opravo. Oskrbujejo se sveži in suhi cvetlični vencici s primernimi trakovi z napisom in brez napisa.

Kdor čita strokovno glasilo, naj čita tudi „Rdeči Prapor“! Oboje!

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri nakupu kar na kratko zavitek ali zabojček „cikorije“, temveč določeno znamko:

: Franck :

da imate jamstvo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na varstvene znamke in podpis, kajti naše zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja —

Tovarn. znamka. Tovarn. znamka. Tovarn. znamka.

Henrik Franck'sinovi

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarska stavbna dela.

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani

Franjo Parkelj

lastnik reklamnega in plakaterskega podjetja, snaženje stanovanj in okenj

Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 6

izvršuje

vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

V LJUBLJANI

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Pospeševanje krvnega toka, poživljenje živčnega delovanja, utrjenje kože proti prehladu.

Za umivanje glave, ustna ozir. zobna voda, — za olepšanje polti neprecenljivo. —

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

Vaš zdravnik

vam priporoča francosko žganje „Diana“, ker je prepričan o velikih prednostih tega žganja za disinficiranje ust in osvežujočega vpliva na kožo, ki ga povzroča dodatek Mentola. Glavna snov francoskega žganja „Diana“ je dvakrat destilirano vinsko žganje.

Zahtevajte pri nakupu le pristno francosko žganje „Diana“ in pazite, da nosi steklenica natisnjeno ime „Diana“ in da je tudi zamašek in plomba označena s to varstveno znamko.

Domači prijatelj

v pravem pomenu besede, je francosko žganje „Diana“ in to vsled svoje osvežujoče moči, nizke cene in vsestranske uporabnosti. — Cena: 1 male steklenice K —50; srednje K 1-20; velike K 2-40. — Prodaja se v vseh trgovinah na drobno, kjer pa ne, dobi se naravnost od proizv. družbe franc. žganja „Diana“ r. z. o. z. na Dunaju I. Hohenstauffengasse 3 t.